

H.C.ANDERSEN

Povești

Traducere
Ioana Patrichi

Editura
TANA

CUPRINS

Răţuşca cea urâtă	5
Porcarul şi fata de împărat	14
Hainele cele noi ale împăratului	19
Micuţa sirenă	23
Lebedele	40
Soldăţelul de plumb	56
Privighetoarea	61
Berzele	71
Pantofiorii roşii	76
Degeţica	82
Crăiasa zăpezii	
Cea dintâi poveste	91
Cea de-a doua poveste	92
Cea de-a treia poveste	97
Cea de-a patra poveste	102
Cea de-a cincea poveste	107
Cea de-a şasea poveste	111
Cea de-a şaptea poveste	114
Povestea unui gât de sticlă	118
Claus cel Mare şi Claus cel Mic	126
Tovarăşul de drum	137

Rătușca cea urâtă

Era o vară frumoasă cu holde aurii; ovăzul se întindea în lanuri verzi, iar fânul cosit fusese făcut căpițe. O barză se plimba cocoțată pe picioarele ei lungi și roșii, clămpănind în grai egiptean, așa cum învățase de la mama ei. De jur împrejurul ogoarelor și pășunilor se aflau păduri mari cu izvoare, pârâuri și heleștee. Tare frumos era!

Acolo, scădat în lumina soarelui, era un vechi conac înconjurat de ziduri și șanțuri adânci unde mă răcineșul crescuse atât de mare, încât copiii nu s-ar fi văzut de el și unde, din cauza desigurului și a crengilor încâlcite una în cealaltă, te puteai rătăci ca într-o pădure. În acest mă răcineș o rătușcă își așezase cuibarul și acum clocea; dar, pentru că nu venea nimeni să o vadă, așteptarea o plictisea foarte tare.

În sfârșit, iată că ouăle începură să crape unul câte unul, rătuștele ițindu-și capetele din găoace. „Mic-mic!” se auzea în cor.

„Mac-mac!” spuse mama rață și toate începură să mănânce și să privească în jur la iarba cea verde.

– Ce lume mare și frumoasă! se minunau rătuștele, bucuroase că aveau mai multă libertate decât în găoacele ouălor.

– Să credeți voi că este toată lumea, le spuse mama. Întinderea ei este foarte mare, departe, dincolo de mă răcineș,

până la ogoarele preotului.... Nici eu n-am ajuns până acolo. Ei, ia să vedem dacă sunteți toate! Sper că da, zise ea ridicându-se să verifice. Of, nu! Chiar oul cel mai mare a rămas! Oare cât va mai dura?! Plictisită, se așeză din nou să clocească.

Tocmai atunci veni în vizită o rață mai bătrână.

– Ce mai faci? Cum merge?

– Mai este un ou și nu știu de ce nu crapă găoacea. Dar ia privește ce frumoase sunt rățuștele mele – nici că se poate mai frumoase. Seamănă toate cu tatăl lor. Uf! Rățoiul ăsta ticălos... nici măcar nu a trecut pe-aici să vadă ce mai fac.

– Să văd și eu oul care nu vrea să crape! spuse rața bătrână. Să nu fie un ou de curcă. Și eu m-am păcălit o dată așa și-am avut numai necazuri. Nu am reușit să fac puiul să se apropie de apă, ce să mai vorbim, să înoate! Măcăneam la el degeaba. Ia să vedem... Da, este un ou de curcă. Mai bine lasă-l și învață-ți rățuștele să înoate.

– Aș mai sta puțin. Dacă tot am clocit atât timp, ce mai contează câteva zile în plus!

– Fă cum vrei! spuse rața bătrână și plecă la treburile ei.

În cele din urmă, crăpă și oul cel mare și din găoace ieși capul unui pui cam mare și urât.

„Ce rățoi mare!” se gândi mama rață. „Să fie într-adevăr pui de curcă? Am să văd eu după ce am să-l bag în apă.”

A doua zi, vremea se arată frumoasă și ierburile verzi se legănau la soare. Rața își luă rățuștele și se duse cu ele la iaz. „Mac-mac!” spuse ea și rățuștele se avântară fericite în apă unde înotau băgându-și capetele și stropind în toate părțile. Alături de celelalte rățuște intră în apă și puiul cel mare și urât, înotând la fel ca ele.

– E puiul meu, nu e de curcă, se bucură rața. Dacă te uiți la el mai bine, nici nu e așa de urât. Și, ce bine își mișcă picioarele și cât de drept se ține! Mac-mac! Veniți după mine să vedeți lumea cea mare. Am să vă prezint și celorlalte rațe, în curtea conacului. Dar să nu vă pierdeți și să vă feriți de pisici.

Când au ajuns în curtea rațelor, o zarvă îngrozitoare: două familii se certau pentru un cap de țipar. S-au potolit abia după ce pisica l-a șterpelit, fugind cu el în botul mustăcios.

– Ați văzut? Cam așa se întâmplă pe lumea asta! le zise rața mamă cu necaz, căci poftise și ea la pește. Acum, duceți-vă toate la rața cea bătrână și grasă. Mergeți frumos și plecați-vă capetele în fața ei. E de neam spaniol și la picior poartă o panglică roșie. Este cel mai frumos lucru pentru o rață – cea mai mare distincție de care se bucură, însemnând că toți, oameni sau animale, trebuie să o respecte. Călcați legănat pe piciorușe și măcăiți plecându-vă gâtul!

Răzuștele făcură întocmai, dar rațele mari aflate pe-acolo se arătară nemulțumite.

– Suntem destule aici! Uitați-vă ce multe sunt astea și printre ele se află și una nemaivăzut de urâtă! Nu se poate așa ceva! spuseră ele supărate, iar una ciupi de moț puiul cel urât.

– Ia lăsați răzușca în pace! Ce aveți cu ea? o apără mama rață.

– E prea mare și atât de urâtă, că te face să o iei la bătaie! măcăi răutăcios cealaltă.

– Frumose răzuște ai! spuse rața bătrână cu panglica roșie la picior. Numai asta... ce ghinion! Ar trebui făcută din nou.

– Așa ceva nu se mai poate, dragă doamnă! E cam urățică, dar are o fire plăcută și înoată la fel de bine ca surorile ei, dacă nu chiar mai bine. Cu timpul, poate se va face mai mică și mai frumoasă. Cred că a stat prea mult în găoace, de-aceea n-a ieșit cum trebuie, zise mama rață, mângâindu-și puiul cel urât pe moț. Și, în definitiv, e rățoi, așa că poate să nu fie foarte frumos; în schimb, va fi foarte voinic.

– Celelalte răzuște sunt tare frumoase, spuse rața cea bătrână. Gata, acum; asta e. Fiți bineveniți și... dacă se-ntâmplă să găsiți vreun cap de pește, să mi-l aduceți aici.

Rămaseră așadar acolo răzuștele și mama lor. Toate erau vesele și mulțumite, numai puiul cel urât era chinuit, îm-

brâncit și batjocorit, nu numai de către rațe, dar și de găini. „Prea e mare!” spuneau toate, iar curcanul, care, având pinteni, se considera un adevărat împărat, se înroșea mânios când îl vedea, își umfla penele și tușea cu supărare.

Săracul pui era tare necăjit și nu știa unde să-și mai ascundă urâtenia.

Trecu prima zi, trecură și altele, dar pentru el era din ce în ce mai rău. Până și surorile ajunseseră să-i spună: „Poate până la urmă, are să te prindă pisica, urâtule!”

– Mai bine te-ai duce undeva departe, să nu mai fii văzut, îi spunea mama rață.

Bătută și ciugulită de păsări, împinsă la o parte de fata care venea să le dea mâncare, rățușca urâtă sări până la urmă peste gard și plecă în lume. Speriate de fâlfâitul de aripi străin, păsările fugeau din stufăriș.

„Pesemne le sperie urâtenia mea”, se gândea rățușca, dar, neavând încotro, închidea ochii și-și continua drumul. Ajunse la iazul cel mare al rațelor sălbatice unde înnoptă obosită.

Dimineța, când rațele se treziră și o văzură printre ele întrebară:

– Da' tu ce pasăre ești?

Rățușca răspunse înclinându-și politicoșul capul.

– Tare urâtă mai ești. Dar asta nu-nseamnă nimic, poți să rămâi printre noi, numai să nu te măriți cu cineva din familia noastră!

Și, cum rățușca urâtă nici nu se gândea la măritiș, rămase acolo mulțumită de stuful des și apa iazului. După două zile, poposiră prin preajmă doi gânsaci sălbatici, tineri și cam îndrăzneți:

– Vai, dar urât mai ești! Așa, ca pe placul nostru. Vino cu noi, fă-te pasăre călătoare, să zburăm până la o baltă unde știm câteva găște sălbatice drăguțe. Ga-ga! Poate vei avea noroc!

În aceeași clipă se auziră două împușcături: Puc! Puc! și gânsacii căzură morți, înroșind apa. Alte împușcături împărștiară păsările iazului. Peste tot erau vânători la pândă –

ascunși în păpuriș sau cățărați în copacii de pe mal. În văzduh plutea fumul prafului de pușcă, iar câinii făceau să trosnească păpurișul și să plescăie apa. Biata rățușcă era tare înspăimântată. Tocmai vroia să-și ascundă măcar capul sub apă când un dulău mare, cu limba atârând, ajunse lângă ea, privind-o cu ochi lucitori firoși. Întinse botul spre ea, dar deodată începu să rânjească și fugi prin stuf.

„Mulțumesc, Doamne!” răsufală ea ușurată, bucurându-se acum de urâtenia ei care o salvase de câine, și se ascunde bine în stufăriș până când vânătoarea încetă. Era atât de speriată încât ieși din ascunziș abia după câteva ore și fugi cât putu de repede peste un câmp. Se stârnișe vântul, îngreunându-i drumul și obosind-o din cale-afară.

Când se inseră, ajunse la o cocioabă atât de dărăpănată, încât nici măcar ea nu știa în care parte să se prăbușească, rămânând tocmai de aceea în picioare. Era furtună și rățușca se ghemui jos, lângă intrarea în colibă, pentru că, oricum, nu mai putea înainta. Văzu atunci că vântul, șuierând, deschisese puțin ușa care și așa abia se mai ținea în balamale și se strecură repede înăuntru pentru a se adăposti mai bine.

În cocioabă dormeau o femeie cu un motan și o găină. Motanul știa să se întindă, să toarcă și să-și arcuiască spattele, împrăștiind steluțe de scânteii, dacă era mângâiat în răspar. Găina avea picioare scurte și femeia o iubea ca pe propriul ei copil, pentru că făcea ouă.

Dimineața, când se treziră cu toții, băgară imediat de seamă că aveau un oaspete; motanul începu să toarcă, iar găina să cotcodăcească.

– Ce oi fi tu? întrebă către rățușcă femeia care, nevăzând prea bine, crezu că în colibă intrase o rață grasă, rătăcită de furtună. Ba, chiar mă bucur, spuse ea, gândindu-se că vor avea de-acum încolo și ouă de rață. Numai să nu fie rățoi...

Pentru a fi sigură, o puse trei săptămâni la încercare – numai că nu ieși nici un ou.

Acolo, în colibă, motanul și găina se dădeau drept stăpânii locului. Ba mai mult chiar, spuneau întotdeauna

„Noi și restul lumii“, socotindu-se jumătatea lumii – și încă jumătatea cea bună. Când rățușca încercă să le spună că ar exista și alte păreri, găina se răsti la ea:

– Poți să faci ouă?

– Nu, nu pot.

– Atunci, să taci!

Apoi motanul întrebă și el:

– Poți să te motănești, să torci și să împrăștii scânteii?

– Nu, nu pot.

– Păi, atunci să taci și să-i lași pe cei mai înțelepți decât tine să vorbească.

Rățușca se retrase într-un colț, tristă; însă, când simți razele soarelui și aerul proaspăt de afară pătrunzând înăuntru, o cuprinse o dorință atât de puternică de-a merge la iaz să înoate, încât nu se putu abține și îi vorbi și găinii despre cele gândite.

– Ce-o fi cu tine? se indignă găina. Nu ai ce face și te duc gândurile la prostii. Pune-te să faci ouă, sau începe să torci și-or să-ți treacă!

– Dar este atât de minunat să plutești pe apă, să te joci și să împrăștii stropi în jurul tău, sau să-ți cufunzi capul în unda răcoroasă!

– Astea sunt plăceri?! Se vede că ai înnebunit! Întreabă-l pe motan, care este cel mai înțelept animal pe care-l cunoști, dacă i-ar plăcea să se scufunde în apă! Cât despre mine, nici nu m-aș gândi să fac așa ceva. Ia întreab-o și pe stăpâna noastră cea înțeleaptă: ar vrea ea să înoate și să-și bage capul sub apă?!

– Nu mă înțelegeți, spuse rățușca, întristată.

– Dacă noi nu te înțelegem, mă-ntreb cine te-ar înțelege. Doar nu-ți închipui că ești mai deșteaptă decât motanul și stăpâna – ca să nu mai vorbesc de mine însămi. Lasă prostiile și mulțumește lui Dumnezeu pentru bunătatea de care ești înconjurată. Fii mulțumită că ai un loc la căldură în casă și ești în compania unor ființe de la care ai de învățat numai lucruri înțelepte. Iar tu... faci mofturi. Ascultă-mă pe mine, care îți vreau binele. Chiar dacă nu-ți place ce-ți

Porcarul și fata de împărat

A fost odată un prinț sărac, a cărui împărăție era foarte mică. Dar, așa mică, tot putea să-i asigure o situație mulțumitoare, căci dorea să se însoare.

Era o îndrăzneală cam mare din partea lui să-i propună unei fete de-mpărat s-o ia de nevastă, totuși este exact ceea ce făcuse, căci era foarte cunoscut pretutindeni. O sută de prințese ar fi fost bucuroase să accepte. Să vedem, însă, cum s-au întâmplat lucrurile:

Lângă mormântul tatălui lui creștea un trandafir – cel mai frumos din câți existau – care înflorea o singură dată la cinci ani și chiar și atunci nu făcea decât o floare. Dar trandafirul acesta mirosea atât de minunat, încât te făcea să uiți de toate grijile și supărările.

Și mai mult: prințul avea o privighetoare care cânta atât de frumos, încât nu exista pe lume altă pasăre care să o întrecă – era ca și cum cele mai minunate triluri erau închise în gâtulejul ei, ca-ntr-o casetă fermecată. Așadar, prințul avea să dăruiască viitoarei lui soții și aceste două comori – trandafirul și privighetoarea, drept pentru care le închise în două cutii mari de argint și i le trimise.

Împăratul porunci să fie aduse într-o sală mare unde prințesa se juca – așa cum făcea întotdeauna – cu domnițele de la curte. Când văzu cutiile, aceasta începu să bată din palme de bucurie.

– Dac-ar fi o pisicuță! strigă ea.
Când deschise cutia, apăru trandafirul.
– Ce frumos e făcut! se mirară doamnele de la curte, închipuindu-și că e vorba de o floare artificială.
– E mai mult decât frumos, spuse împăratul. E încântător.
Când îl atinse, prințesei aproape că îi veni să plângă.
– Este adevărat, tată! spuse ea dezamăgită.
– Vai! Vai! Ce banal! repetară și doamnele.
– Să vedem ce se află în cealaltă cutie, înainte de-a ne întrista cu totul, propuse împăratul.

Scoaseră privighetoarea și aceasta începu să cânte atât de frumos, încât nimeni nu putu spune nici un cuvânt rău.

– Superb! Încântător! spuseră doamnele în franceză, căci nu vorbeau decât așa, una mai stâlcit decât cealaltă.

– Îmi amintește de cutia muzicală care aparținea slăvitei noastre împărătese! spuse un bătrân cavalier. Da, da, același ton, aceeași măiestrie a execuției.

– Da, încuviință și împăratul și începu să plângă aido-ma unui copil.

– Tot mai sper că nu e pasăre adevărată, spuse prințesa.

– Ba este! o încredințară cei ce aduseseră cutia.

– Atunci, dați-i drumul să zboare, hotărî ea și refuză categoric de a-l mai primi pe prinț la palat!

Dar acesta nu se descurajă; își mânji fața cu funingine, trase o căciulă peste urechi și bătu la poarta palatului.

– Bună ziua, slăvite Împărat! Aș putea găsi și eu vreo slujbă aici, la palatul măriei tale?!

– Sunt atât de mulți cei ce doresc același lucru ca tine! Să vedem... Da, am nevoie de un om care să-mi păzească porcii; avem tare mulți...

Astfel, prințul a fost numit „Porcar imperial”. I se dădu o cămăruță aproape de cocină. El rămase și lucră acolo și, până spre seară, termină de făcut o oală pe care o împodobise cu clopoței de jur împrejur; și, când oala fierbea, clopoțeii sunau, cântând vechea melodie:

*„Augustine, vai de mine!
Ce a fost nu mai revine.”*

Dar, ceea ce era încă și mai curios, cine ținea degetul în aburul care ieșea când fierbea oala, simțea imediat mirosul a ceea ce se gătea în toate cuptoarele din ținut. Asta, da! Era altceva decât trandafirul!

Se întâmplă într-o zi ca prințesa să treacă prin dreptul odăiței lui. Când auzi melodia se opri; îi făcea plăcere s-o asculte, căci era singura pe care știa și ea s-o cânte apăsând cu un singur deget pe clapele clavecinului.

– Bine, dar ăsta e cântecul meu! Acest porcar trebuie să fie bine educat. Mergeți la el și întrebați-l cât costă instrumentul la care cântă.

Una dintre doamnele de onoare nu avu încotro și trebui să intre să-l întrebe cât vrea pe oala aceea, deoarece văzu ea că de acolo ieșea melodia.

– Zece sărutări de prințesă.

– Doamne ferește! Asta nu se poate!

– Ba da, nu o dau pentru mai puțin.

Tânăra plecă, zăpăcită.

– Ei, ce-a zis? o-ntrebă imediat prințesa.

– Nu știu dacă se cade să spun... E prea de tot.

– Atunci, șoptește-mi.

– Ce nerușinat! se indignă prințesa, dând să plece.

Însă, abia se îndepărtă puțin și cântecul se auzi iar:

*„Vai de mine, Augustine,
Ce s-a dus nu mai revine!”*

– Stai puțin, spuse printesa. Întreabă-l dacă vrea zece sărutări de la doamnele de onoare de la curtea mea.

– Nu, nu, mulțumesc! spuse porcarul când auzi propunerea. Zece sărutări de la prințesă, dacă vrea oala cântătoare.

– Fir-ar să fie! spuse prințesa cu ciudă, când văzu că nu are încotro și trebuie să cedeze. Dar să vă așezați în fața mea, ca să nu se vadă.

În mijlocul cercului făcut de doamnele de onoare, porcarul primi cele zece sărutări, iar prințesa căpătă oala.

Când ajunse aceasta la palat, ce încântare! Oala a fost ținută tot timpul pe foc și, nu numai cânta, dar și spunea ce